

Remissvar 25-10-09  
diariennr Ju2025/01317  
Justitiedepartementet  
Straffrättsenheten  
103 33 Stockholm

## **Riksförbundet Unizon yttrande av betänkandet *En straffreform (SOU 2025:66)***

Riksförbundet Unizon samlar närmare 150 kvinnojourer, tjejjourer, ungdomsjourer och andra idéburna, icke- vinstdrivna stödorganisationer. Tillsammans med medlemsorganisationerna arbetar Unizon för ett jämställt samhälle fritt från våld genom att erbjuda stöd och skydd lokalt, förebyggande arbete i samverkan med andra viktiga samhällsaktörer och politiskt påverkansarbete för att förbättra livsvillkoren för alla de kvinnor och barn som utsätts för mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och alla former av sexualiserat våld. Unizon har vid detta yttrande granskat utredningens förslag utifrån våra expertområden och lämnar synpunkter på de avsnitt som berör förbundets arbete med våldsutsatta kvinnor och barn och för ett jämställt samhälle fritt från våld.

Utredningens övergripande uppdrag har varit att göra en översyn av straffskalorna och reformera påföljdssystemet. Syftet med uppdraget har varit att straffskalorna på ett bättre sätt ska återspegla brottens allvar och att påföljderna som döms ut ska framstå som rimliga och rättvisa. Utredningen är omfattande med flera genomgripande förslag vars konsekvenser är svåra att förutse. Förslagen läggs också i en mycket omvälvande samtid med krig i närområdet, ansträngd ekonomi i landets kommuner och social oro med skjutningar och sprängningar i offentlig miljö, samhällsförändringar som kräver både nytänkande och eftertänksamhet samtidigt.

Unizon ställer sig positiva till att begreppet brottsoffer introduceras i lagtexten vilket stärker och synliggör brottsoffers position i rättsprocessen. Brottsoffer har hittills varit anmärkningsvärt frånvarande både i lagtext och i den offentliga, politiska debatten. I direktiven anges att straffskalorna ska spegla brottens allvarlighetsgrad vilket är en del i brottsoffers upprättelse. Det är dock viktigt att påpeka att människor, både män och kvinnor, pojkar och flickor, har också ett stort behov av stöd och skydd när de utsätts för brott. Unizons medlemsjourer runt om i Sverige möter dagligen brottsoffer, främst kvinnor och flickor, som utsätts för brott och som lämnas utanför samhällets stödinsatser oavsett om förövaren blivit dömd för brottet eller ej. Straffskalor ska givetvis spegla brottets allvar, både utifrån de skador som åsamkas individen och de skador som åsamkas samhället. Att ge upprättelse för brottsoffer och att erbjuda en reell väg tillbaka är minst lika viktigt som straffskalor.

Utredningens föreslår en skärpning av en rad olika straffskalor, vilket också ämnar ha en avskräckande effekt för presumtiva, eller de som redan är, gärningspersoner. När det gäller kriminalitet som ofta drabbar män och pojkar, och de brott som samhället ofta anser vara "riktiga" brott, så saknas dock väsentligt vetenskapligt stöd för att så är fallet. Fler och längre straff medför också omfattande kostnadsökningar och ökningen av antalet intagna på landets fängelser är och kommer att fortsätta vara

praktiska problem under en lång tid framöver. När det gäller brott som i huvudsak drabbar kvinnor och flickor så är forskningsläget mer oklart, eftersom straffriheten för dessa brott, våldtäkter, mäns våld mot kvinnor i relationer, våld mot barn m.m är så utredd över hela världen. Vi vet inte vad det skulle innebära för benägenheten att begå brott mot kvinnor och flickor om män och killar hölls ansvariga för brotten i större utsträckning. I dag är straffen få, och låga, och är i bästa fall en markering från samhället istället för en verklig möjlighet till frihet för brottsoffret.

En rättsstat bygger på att brottsliga handlingar ger konsekvenser. Det måste gälla även brott som kvinnor och barn utsätts för.

Samtidigt som de föreslagna reformerna beräknas medföra stora ökningar av kostnader – 16,3 miljarder kronor årligen för Kriminalvården, 915 miljoner för Polismyndigheten, 57 miljoner för Ekobrottsmyndigheten och 140 miljoner för Åklagarmyndigheten – är det avgörande att inte förbise behovet av resurser till det förebyggande arbetet. Stöd och skydd till våldsutsatta kvinnor och barn är inte bara en lagstadgad rättighet, utan också en av de mest effektiva åtgärderna för att förebygga framtida brott, garantera trygghet och minska lidande. Att investera i skyddsinsatser och förebyggande arbete är därmed inte ett alternativ till rättssystemets åtgärder – utan ett nödvändigt komplement. Unizons förslag är en placeringspeng – en dansk rättvis modell där staten går in med extra medel för att kvinnor och barn ska få sin lagstadgade rätt att komma till den trygga plats skyddat boende är. 250 miljoner skulle det kosta staten.

Unizons förhoppning är att den nya socialtjänstlagens inriktning med ökat förebyggande arbete och tidiga insatser ska ha effekt på det brott som våldsutsatta kvinnor och barn utsätts för. Sociala insatser från idéburen verksamhet är väl investerade medel för att stärka brottsoffer och förhoppningsvis minska antalet förövare. Barnrättsperspektivet behöver ett mycket större utrymme i reformarbetet för att tydliggöra barns behov av stöd, skydd, trygghet och utveckling.

Inom området pågår ett antal utredningar och åtgärder för ett tryggare och säkrare samhälle, vilka måste harmoniseras för att nå hela vägen fram till ett samhälle fritt från våld. Vi vill återigen poängtera vikten av samordning, ledning och styrning där regeringens politik kan vara normgivande för arbetet.

Rebecka Andersson, generalsekreterare och Åsa Witkowski, sakkunnig kvinnofrid har varit föredragande och ordförande Olga Persson beslutande i detta ärende.

Stockholm 2025-10-09

Olga Persson, ordförande Unizon